

Asia: VN/4258/2022

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle laiksi rautatiekuljetuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Oikeusministeriö on pyytänyt lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle laiksi rautatiekuljetuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Esitys liittyy uuden rautatievastuuasetuksen soveltamiseen Suomessa ja sen mahdollistamien kansallisten poikkeusten käyttämiseen tiettyjen asetuksen säännösten osalta. Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) esittää lausuntonaan seuraavaa:

KKV pitää kannatettavana taajamajunaliikenteen käsitteen päivittämistä lähijunaliikenteeksi ja sille ominaisten piirteiden kuvaamista ehdotetusti esitysluonnoksessa. Täsmennys lähijunaliikenteen luonteesta selkeyttää sen eroa kaukojunaliikenteen matkustajapalveluihin. Matkustajan suojan tarve on erilainen lähijunaliikenteessä, jossa matkat ovat esitysluonnoksessa kuvatulla tavalla ”tyypillisesti lyhyitä asiointi- ja työmatkoja ja niillä on tiivis pysähtymisväli”. Näin ollen on myös perusteltua vastaisuudessa käyttää mahdollisuutta kansalliselle poikkeamiselle.

KKV kannattaa, että poikkeuksen piirissä olevat yhteysvälit määritetään selkeästi jatkossakin luettelemalla ne helpommin päivitettävässä valtioneuvoston asetuksessa. Yhteysvälien määrittely on tärkeää matkustajien oikeuksien toteutumisen ja oikeusvarmuuden kannalta. Ilman nimenomaisesti lueteltuja yhteysvälejä riskinä voi olla lähijuna- ja kaukojunaliikenteen välisen rajanvedon hämärtyminen huomioiden se, että jo nykyisessä rautatiekuljetuslain 8 a §:n 3 momentissa säädettyssä luettelossa poikkeuksen piirissä olevissa yhteysväleissä on verrattain pitkä rataosuus Helsinki-Riihimäki-Tampere. Matkustajien aseman kannalta on keskeistä lähijunaliikenteen yhteysvälien erottaminen yksiselitteisesti kaukojunaliikenteestä ja etenkin lähiliikenteen lisääntyessä tulevaisuudessa.

Lipunosto-oikeuden laajentamismahdollisuuden käyttämättä jättämisen osalta KKV kiinnittää huomiota siihen, että lipunmyyntiin liittyvien uudistusten yhteydessä on esiintynyt aiemmin ongelmia. Helsingin seudun liikenteen (HSL) uudistuksessa vuonna 2017 lippujen junamyynni poistettiin ilman siirtymäaikaa ja ennen kuin kaikille HSL:n vastuulla oleville asemille oli asennettu lippuautomaatteja. Tällä hetkellä HSL:llä on käynnissä laaja lipputilihanke, jossa uudistetaan matkalippujen käyttämistä ja maksamista. Lipunmyynnin keskittyminen yhä enenevässä määrin digitaalisiin sovelluksiin ja erilaisiin sähköisiin kanaviin vaikuttaa merkittävästi erityisesti niiden heikkojen kuluttajaryhmien mahdollisuuksiin hankkia junalippuja, jotka eivät omista tai osaa käyttää älysovelluksia tai pysty maksamaan niillä. Vaikka pääkaupunkiseudun lähiliikenteessä, matkustajilla olisi ainakin toistaiseksi muita vaihtoehtoja lipun hankkimiseksi, kuten R-kioskit tai tietyt ruokakaupat, Suomessa on edelleen kylmiä seisakkeita, joilla ei aina ole lipputoimistoa tai lippuautomaattia. Myöskään muuta lipunmyyntipistettä ei ole välttämättä aseman läheisyydessä saatavilla. Huomioiden se, että junamatkustamisella on katsottu olevan pitkien etäisyyksien Suomessa välttämättömyyspalvelun piirteitä, eri matkustajaryhmien mahdollisuudet ostaa junalippuja on varmistettava riittävän monikanavaisesti niin lipunmyyntikonseptien uudistuessa kuin myös niillä asemilla, joissa lipunostomahdollisuudet voivat olla huomattavasti rajatunmat.

Huolman Annina
Kilpailu- ja kuluttajavirasto